

ACTIVITATEA SOCIETĂȚII „COLOMBIA”
SOCIETATE FRANCO-ROMÂNĂ DE PETROL
(CONSTITUIRE, CAPITAL, PRODUCȚIE, EXPORT) 1905-1941

DAN-OVIDIU PINTILIE*

În anul 1905, s-a înființat, de către un grup de bancheri și industriași (Leon Ruzicka, A. Taubes, Lazare I. Elias), „Colombia”, societate franco-română de petrol, una din cele mai vechi societăți petroliere din România, cu un capital de 1.200.000 lei, care a fost sporit treptat până la 5.000.000 în anul 1908. Societatea a fost înregistrată la Tribunalul Ilfov, Secția Comercială, sub nr. 2.458/1905. Societatea „Colombia” a fost una din cele mai mari investiții ale capitalului francez în România de până la 1918.

Consiliul de Administrație era compus din Barbu Ștefănescu Delavrancea, președinte, Dumitru Zarifopol și Achille Lévy Strauss, vicepreședinți, S. Rosenthal, Herm Spayer, A. Blank și Lazar I. Elias, membrii. Administrator-delegat și director general era Lazar I. Elias iar director, D. G. Many¹.

Din anul 1905 până în anul 1912, activitatea societății a mers în creștere continuă. Imediat după fondare, în octombrie 1905, societatea a preluat lucrările de la Huștenari ale firmei „Ruzicka, Elias & Taubes” care deținea 5 sonde. La sfârșitul lunii aprilie 1906, societatea avea deja un profit de 88.579 de lei, obținut din producția de produse petroliere, extrase din cele 17 sonde.

Anul 1912 a fost de o prosperitate excepțională, societatea dominând cu producția ei piața petrolului din România. Sonda nr. 1 din Moreni, răzbită în acel an, a dat timp de 10 luni cca. 1.000 tone pe zi iar producția totală a acestei sonde a atins aproape 40.000 vagoane². Beneficiul brut al exercițiului 1912-1913 a fost de peste 11.000.000 lei aur, ceea ce era o cifră foarte importantă față de cele 5.000.000 lei capitalul social. Producția societății „Colombia” a reprezentat în 1914, 13% din producția totală a României³.

Societatea „Colombia” continuă să se dezvolte până în anul 1916, începând numeroase și importante lucrări de foraj și exploatare în regiunile Moreni, Gropi și Huștenari, își asigură concursul rafinării „Traian”, din Cernavodă, care aparținea Societății „Alpha” precum și al rafinării din Ploeni, își procură vagoane-cisternă și

* Direcția Județeană Argeș a Arhivelor Naționale, Pitești.

¹ Adrian Majuru, *Colombia livra 300 de vagoane de petrol pe lună*, în „Capital”, 8 septembrie 2007.

² Direcția Județeană Argeș a Arhivelor Naționale (în continuare D.J.A.N. Argeș), fond. Societatea „Colombia”, dosar 9/1931-1944, f. 108.

³ *Italkan Compas*, teil I, Rumänien, 1914-1915, Wien, 1914, p. 236-237.

rezervoare necesare înmagazinării produselor sale, la Constanța, în vederea exportului. Stația de export Constanța a fost înființată în anul 1904, de către Societatea „Aquila Franco-Română”, fiind preluată în anul 1928 de „Colombia”. Tot la Constanța a funcționat până în anul 1931, o fabrică de bidoane și lăzi, care ulterior a fost demontată și vândută⁴.

Rafinăria „Traian” a fost înființată în anul 1900, de un grup olandez, iar în anul 1902, a trecut în proprietatea „Hagianof & Câmpeanu” sub denumirea de „Helios”⁵. În anul 1905 a trecut în proprietatea unor acționari englezi sub denumirea de rafinăria „Traian”, cu un capital de 5.000.000 lei iar apoi sub administrația societății „Alpha”⁶. Activitatea acesteia s-a întins până în anul 1929, când a fost oprită iar din 1930, demontată⁷.

La începutul războiului, societatea este defavorabil influențată de evenimentele politice. O mare parte din lucrători și din personalul tehnic este mobilizat, producția scade în mod simțitor din cauza unor accidente survenite la sondele nr. 1 și 2 din Moreni, care cereau reparații dificil de executat precum și piese de schimb.

Cu ocazia retragerii armatei, societatea a suferit pierderi foarte însemnate din cauza distrugerilor făcute atât la schele cât și la rafinăria din Cernavodă care se afla în zona ostilităților. Direcțiunea și majoritatea personalului tehnic au urmat armata română în Moldova și timp de 2 ani, schelele societății au rămas părăsite în mâinile inamicului. În timpul ocupației, „Colombia” a fost pusă sub sechestru și toate bunurile ei au fost vândute societății „Erdoel Industrie Anlagen Gesellschaft”, creată de germani pentru cumpărarea tuturor întreprinderilor petroliere cu capital aliât și lichidate de inamic.

În februarie 1919, „Colombia” a putut reintra în posesia bunurilor sale, activitatea ei mergând din nou, în mod crescând când, grație avansurilor și creditelor acordate de societatea franceză „Omnium”. „Colombia” a primit în anii 1923 și 1924, 7.563.301 lei iar „Aquila”, 11.504.422 lei. Până anul 1929, au fost rambursate semestrial sumele cu dobânzile aferente, mai rămânând de înapoiat 14.967.806 lei⁸.

La terminarea războiului, guvernul român trebuia să plătească pentru distrugerile de război din industria petrolieră, efectuate în 1916. Sumele au fost repartizate în proporție de 40% pentru societățile grupate în „Grupul sinistraților francezi din industria petrolieră din România” și 60% pentru statul francez. La propunerea lui Léon Wanger (mandat să discute și să trateze direct cu Guvernul României), din cei 40% acordați sinistraților, se scădea 5% pentru operațiuni curente și nevoi ale grupului. În iunie 1930, sumele au fost împărțite astfel: 1.093.000 lire sterline societăților sinistrate și 657.300 lire sterline statului francez, reprezentat prin Oficiul Național al Combustibililor Lichizi. La 5 iunie 1930, Societatea „Aquila Franco-Română” a primit 194.250 lire sterline, Societatea „Colombia”, 111.500 lire sterline iar Societatea „Alpha”, 16.250 lire sterline⁹. Cele trei societăți făceau parte din grupul

⁴ D.J.A.N. Argeș, fond. Societatea „Colombia”, dosar 10/1932, f. 13-15.

⁵ *Ibidem*, f. 23-24.

⁶ Gh. Răvaș, *Din istoria petrolului românesc*, Editura de Stat pentru Literatură Politică, Ediția a II-a, București 1957, f. 87.

⁷ D.J.A.N. Argeș, fond. Societatea „Colombia”, dosar 10/1932, f. 23-29.

⁸ *Ibidem*, dosar 2/1929, f. 72.

⁹ *Ibidem*, dosar 9/1930-1933, f. 5-6; dosar 11/1931-1940, f. 10-11.

francez al sinistraților, alături de „Vulcănești”, „Româno-Belgiană”, „Victoria”, „Buna Speranță”, „Bordeni”, Societatea Franceză de Petrol”, „Romana”, „Luxoil”, „Predinger”, „Delort”. Cu acest grup, guvernul României, în 1935, a încheiat un nou acord internațional prin care fiecare sinistreat era obligat să depună la Banca Comercială Română din București, cupoanele cu titluri de despăgubiri pentru distrugerile petroliere din 1916.

În anul 1920, Adunarea generală extraordinară din 22 mai a hotărât fuziunea cu Societatea „Alpha”, cu capital majoritar belgian (100.000.000 lei), înființată în iulie 1906, în fruntea căreia se afla bine cunoscutul industriaș Josse Allard, creându-se „Colombia”, Societate Franco-Română de Petrol, sub controlul grupului francez „Omnium International de Pétroles”, care, după primul război mondial se străduia să-și vadă interesele din România *unite într-un mănunchi puternic*¹⁰. Actul constitutiv și statutele au fost publicate în „Monitorul Oficial” nr. 43 din 29 mai 1920¹¹.

Fondatorii noii societăți petroliere erau următorii: 1. Societatea franceză „Omnium International de Pétroles”; 2. Ernest Mercier – inginer din Paris; 3. Achille Lévy-Strauss – industriaș din Paris; 4. Paul Chapuy – inginer din Paris; 5. S. Rosental – avocat din București; 6. Lazare I. Elias – industriaș din București reprezentant al societăților „Colombia” și „Alpha”; 6. D. G. Many – profesor de poduri și șosele din București.

Consiliul de administrație a fost modificat, președinte al noii societăți fiind numit inginerul Ernest Mercier, o personalitate binecunoscută în industria franceză, fiind președintele societăților „Compagnie Français des Pétroles” și „Omnium International de Petrol” și administrator-delegat al importantei societăți de electricitate franceze „Union d’Electricité”.

În perioada primului război mondial, a făcut parte din misiunea generalului Berthelot și pentru faptele sale de vitejie a fost decorat de Regele Ferdinand cu Ordinul „Mihai Vitezul”.

Prin această fuziune, capitalul societății va fi sporit la 100.000.000 lei, împărțit în 200.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare, din care s-au plasat mai întâi 100.000 acțiuni¹². Din acestea, acționarii Societății „Colombia” societate franco-română de petrol, au primit 60.000 acțiuni și acționarii Societății „Alpha” societate de petrol, 27.000 acțiuni, tot inventarul mobil și imobil al acestor două societăți trecând în proprietatea noii societăți „Colombia”.

Proprietatea Societății „Alpha” se compunea din: rafinăria „Traian” de la Cernavodă; 106 vagoane-cisternă și terenuri petroliere situate în Băicoi, Gropi, Chiciura, Valea Portalului și Copăceni¹³.

Restul de 13.000 acțiuni a fost preluat de cei șapte fondatori, din care societatea „Omnium International” a preluat singură 10.200 acțiuni, plătiind 30% din valoarea lor. Restul de 50.000.000 lei a fost oferit acționarilor la raportul de 1:1, plătiindu-se complet în decembrie 1920.

¹⁰ *Ibidem*, dosar 9/1931-1944, f. 57, 88.

¹¹ *Ibidem*, f. 122.

¹² *Ibidem*, f. 11.

¹³ *Ibidem*, f. 88.

Adunarea generală a acționarilor din 29 mai 1921, a hotărât mărirea capitalului la 120.500.000 lei. Adunarea generală din 23 martie 1927, a hotărât mărirea capitalului la 138.000.000 lei, dând această emisiune la „Omnium International” în plată, lichidându-se astfel jumătatea de creanță față de această societate.

Adunarea generală extraordinară din 19 decembrie 1927, a mărit capitalul societății la 175.000.000 lei iar Adunare generală extraordinară din data de 5 decembrie 1928, a hotărât să mărească capitalul, cu ocazia fuziunii cu Societatea „Aquila Franco-Română”, înființată în 1904 cu capital francez, la 347.187.500 lei. Societatea „Aquila Franco-Română” avea un capital, la data fuziunii, de 225.000.000 lei și era controlată de un grup de industriași francezi și societăți, printre care figura Desmarais Frères (reprezentată de Eugen Saladin¹⁴), Fenaille, Raffinerie des Pétales du Nord, Dutch, etc. Societatea nu primise nici un perimetru de exploatare de la Stat iar cele două propuse pentru a fi preluate în 1925 au fost date altor societăți care aveau o dezvoltare și o cifră de afaceri mult mai activă.

Avantajul acestei fuziuni a fost concentrat spre o singură direcție și anume de a reduce cheltuielile generale și de a permite societății să dea un nou impuls exploatarei și activității sale comerciale. Prin această fuziune, tot inventarul mobil și imobil al acesteia a trecut în posesia Societății „Colombia”, inclusiv rafinăria „Aquila” din Ploiești. Luată în arendă în anul 1905 de la Societatea „Petrolul românesc”, reconstruită în anul 1906 va fi dezvoltată progresiv pentru a prelucra 900 tone pe zi. În anul 1911 avea o capacitate de prelucrare de 235.000 tone pe an, prin transformarea sistemului de distilare discontinuu în sistem continuu¹⁵. Ea a fost complet renovată prin instalarea a două unități de cracare, apoi în anul 1931, prin construirea unei instalații de distilare „pipe-still” cu o capacitate de 1.400 tone pe zi.

Materia primă folosită era țițeiul produs de șantierelor societății, aflate în județele Prahova, Dâmbovița și Buzău, unde deținea concesiuni importante (Bucșani, Moreni, gura-Ocniței, Țintea, Chiciura, Arbănași, Valea Voievozilor, etc.). În anul 1925, obține de la Stat 3 perimetre importante de câte 10 hectare fiecare, la Moreni, Gura Ocniței și Mislea dar activitatea de producție se limita aproape la terenurile deținute la Gura Ocniței și Moreni. A mai obținut de la Stat, perimetre la Ceptura, Gorgota și Tocilele unde își va concentra activitatea de foraj. În anul 1930, societatea deținea 1.300 de hectare din care 100 în exploatare¹⁶. Pentru nevoile șantierelor sale, mai precis întreținere, reparări de unelte și mașini, societatea a construit în anul 1920, atelierul mecanic din comuna Moreni, care era deservit inclusiv de o linie ferată îngustă care lega atelierul de gara Moreni, în lungime de 300 de metri, iar în anul 1929, atelierul mecanic de la Mislea. Ulterior, a construit un atelier și la Băicoi¹⁷.

¹⁴ Născut în anul 1871, la Breslau, ia parte la fondarea, în 1904 a Societății „Aquila Franco-Română” a cărei administrator-delegat și director general a fost timp de 25 de ani. Cetățenii francezi din România l-au ales președinte al coloniei lor. El a creat „Casa Francezilor” și „Uniunea Francezilor din România” instituții menite să strângă relațiile dintre membrii lor precum și să întrețină legături din ce în ce mai cordiale cu România.

¹⁵ Valentina Mihailescu, *150 de ani de industrie petrolieră românească*, în „Telegraful de Prahova”, nr. 1.422, 8 septembrie 2007.

¹⁶ D.J.A.N. Argeș, dosar 9/1931-1944, f. 118.

¹⁷ *Ibidem*, dosar 10/1932, f. 33-51.

Societatea „Colombia” în decembrie 1931, aparținea de Inspectoratul 2 Minier Ploiești¹⁸.

Adunarea Generală a Acționarilor a hotărât, după fuziune, mărirea capitalului la 369.687.500 lei prin emiterea a 45.000 acțiuni noi a 500 lei fiecare purtătoare de dividende, începând ce la 1 ianuarie 1928, care au fost date Societății „Omnium International de Pétroles” pentru convertirea unui credit acordat Societății „Colombia”¹⁹. Apoi, a mai urmat mărirea capitalului la 380.000.000 lei prin emiterea a 20.625 acțiuni noi a câte 500 lei fiecare, purtătoare de dividende, începând de la 1 ianuarie 1928, care au fost oferite acționarilor la raportul de 1:20 în valoare de 10.312.500 lei.

Același drept de a primi acțiuni a fost dat și proprietarilor de la „Omnium International de Pétroles” în valoare de 22.500.000 lei. (cursul emiterii de 1.400 lei).

Statutele societății au fost modificate la 5 decembrie 1928, imediat după fuziunea cu societatea „Aquila” și publicate în „Monitorul Oficial”. Durata societății era nelimitată iar obiectul activității consta în operațiuni comerciale, industriale sau financiare în legătură cu exploatarea petrolului, uleiurilor minerale și a derivatelor lor²⁰.

Ședințele Adunărilor generale ordinare aveau loc în primul semestru, la 15 zile după convocare. Depunerea acțiunilor trebuia făcută cel mai târziu cu cinci zile înainte de adunarea generală. O acțiune era egală cu un vot. Numărul voturilor era nelimitat. Pentru valabilitatea hotărârilor primei adunări trebuiau să fie prezenți acționari care să reprezinte cel puțin ½ din capitalul social. Adunarea generală extraordinară putea fi convocată la cererea unuia sau mai mulți acționari care să reprezinte o treime din capitalul social.

Consiliul de Administrație era format din 10-23 membrii iar durata mandatului de trei ani. Fiecare membru trebuia să depona în acțiuni suma de 50.000 lei. De asemenea, Consiliul era autorizat ca, în cazul unor nevoi stringente să poată spori capitalul societății până la 500.000.000 lei.

În ceea ce privește distribuția beneficiului, se preciza că 5-10% se distribuia fondului de rezervă până când acesta atingea o cincime din capitalul social. Din rest se făceau rezerve speciale conform deciziei Adunării generale, 6% erau dividende, 10% tantieme iar restul supradivide. Societatea avea drept să emită obligațiuni precum și dreptul asupra unor acțiuni noi, emise în conformitate cu art. 7 din Statute.

În Bilanțul societății încheiat la 31 decembrie 1935, valoarea investițiilor mobiliare și imobiliare era de 221.862.254 lei din care 144.961.083 lei amortizat²¹.

De-a lungul anilor, au fost acordate de societate dividende acționarilor astfel:

1919-1920 = 20%

1921-1932 = 0%

1933 = 5%

1934 = 0%

1935-1938 = 50; 90; 50; 25% (brut)

1939-1942 = 6; 13,56; 8,45; 9,5%

¹⁸ *Ibidem*, dosar 12/1931, f. 17.

¹⁹ *Ibidem*, dosar 9/1931-1944, f. 88.

²⁰ *Ibidem*, f. 112.

²¹ *Ibidem*, f. 58.

Perimarea cupoanelor de dividende era fixat la 5 ani. Acțiunile societății au fost cotate la Bursele din București, Paris și Anvers. Cursul lor la București, în perioada 1927-1931, a fost de 1.700 lei, 1.500 lei, 700 lei și 41 lei. Cotarea la Bursa din București s-a făcut până la 1 iulie 1945.

La Paris, în septembrie 1932, cota unei acțiuni „Colombia” a fost de 77 franci francezi și au fost cotate până la preluarea, în 1941, a majorității acțiunilor Societății „Omnium International de Pétroles” și „Colombia” de către societatea germană „Kontinentale Oel G.m.b.H.” din Berlin²². În februarie 1939, valoarea unei acțiuni Colombia era de 91 franci francezi/ acțiune sau 349,53 lei la un curs oficial de 3,83 lei/franc francez²³.

Începând cu anul 1942, la Paris, acțiunile societății „Colombia” nu au mai fost cotate oficial ci în foaia Sindicatului General al Bancherilor la prețul de 61 franci acțiunea.

La data preluării de către societatea germană, Societatea „Colombia” posedea terenuri petroliere întinse în județul Prahova, mai ales la Moreni, Chiciura, Băicoi și Țintea; în județul Dâmbovița la Gorgota, Bucșani și Gura-Ocnitei (73% din producția societății se obținea de pe acest șantier); în județul Buzău, la Ceptura și Arbănași.

De la 120 de sonde din care 62 în producție, pe care societatea le deținea în anul 1933, la începutul anului 1942 societatea deținea 61 de sonde din care 50 productive și trei în curs de săpare. Toate sondele societății erau legate prin conducte între ele precum și cu rafinăria „Aquila” din Ploiești cu Stația de încărcare a societății din gara Băicoi, unde se găseau și rezervoarele statului și cu conducta de petrol înspre Giurgiu.

Lungimea totală a conductelor era de 150 km. Prin aceste conducte se transportau anual peste 500.000 tone produse petroliere fie ale societății fie ale altor societăți. Mai deținea 386 vagoane cisternă (163 proprii și 223 închiriate) pentru transportul produselor petroliere de la rafinăria societății la Stația de export din Constanța²⁴.

Din anul 1940, societatea făcea parte din grupul de vânzare a produselor petroliere al Societății „Distribuția”.

Textul firmei societății până la sfârșitul lui octombrie 1941 a fost de „Colombia” Societatea Franco-Română de Petrol, apoi din noiembrie, „Colombia” Societate Anonimă Română de Petrol.

Consiliul de Administrație în fruntea căruia era președinte G. Țițeica, iar vicepreședinți colonelul M. Andriot și C. Brisson, a fost demis, fiind ales unul nou, în care au fost incluși reprezentanți germani ai societății „Kontinentale”.

Consiliul de Administrație al societății, după preluarea de către germani, era constituit din: - Eugen Savu, președinte și administrator-delegat; - H. Brochhaus, vicepreședinte; - E. R. Fischer, vicepreședinte; - O. Gramsch, administrator-delegat; - Victor Antonescu, N. Hiott, Victor Vâlcovici, K. Blessing, Grigore Carp, André Brisson, C. Alimănișteanu - membrii; ing. Th. Ficșinescu, director general; - ing. I.

²² *Ibidem*, f. 101.

²³ *Ibidem*, dosar 2/1931-1941, f. 196.

²⁴ *Ibidem*, dosar 9/1931-1944, f. 13.

Sutzu și ing. Emil Ionescu , directori; - ing. Grigore Ioachim, procurist²⁵.

Se observă că reprezentanții germani din noul Consiliu de Administrație au lucrat cot la cot cu exponenții capitalurilor românești și ai partidelor istorice printre care Eugen Savu, N. Hiot, Victor Antonescu, Grigore Carp, etc.

Capitalul societății de 380.000.000 lei a fost împărțit în 760.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare. Producția de țitei, în tone, obținută în anii 1920-1937, precum și numărul metrilor forajî tot în aceeași perioadă, au fost următoarele²⁶:

Anul	Producția obținută/tone	Metri forajî
1920	12.918	941
1921	106.720	8.750
1922	219.860	10.375
1923	171.488	11.516
1924	314.905	10.421
1925	305.678	4.356
1926	318.530	7.884
1927	286.716	10.813
1928	333.345	16.909
1929	436.772	15.104
1930	727.458	18.456
1931	431.579	22.052
1932	422.138	20.088
1933	599.050	24.487
1934	585.193	16.497
1935	436.772	15.104
1936	727.458	-
1937	429.915	-

Din anul 1939, producția și activitatea de foraj a avut mult de suferit pentru Societatea „Colombia” față de producția generală a industriei române de petrol care a avut o urcare însemnată. Comenzile se livrau cu foarte mari întârzieri iar prețurile au fost în continuă urcare. Din străinătate nu se primea aproape nimic, astfel că s-a procedat cu grijă pentru un mers continuu al șantierelor, al uzinelor de degazolinare și al rafinării. Totuși, grație sânguinței depuse de personalul societății, de la lucrător la inginer, rezultatele au fost mulțumitoare.

Dacă în anul 1939 s-au forat 24.487 m., în anul 1940 s-au forat doar 16.497 m., diferența datorându-se faptului că aproape toate sondele societății au forat în vechiul șantier de la Țintea, însă la adâncimi mai mari, care au depășit 3.000 de metri²⁷.

Producția de gazolină obținută de societate în perioada 1931-1941 a fost de:

²⁵ *Ibidem*, f. 11.

²⁶ *Ibidem*, f. 13.

²⁷ *Ibidem*, dosar 13/1940-1941, f. 2.

Anul	Producția obținută/tone
1931	3.960
1932	5.640
1933	9.530
1934	11.682
1935	15.545
1936	18.506
1937	22.303
1938	21.125
1939	17.009
1940	15.805
1941	11.211

După instalarea în anul 1938 a unei instalații noi de cracare (o instalație Winkler-Koch și o instalație de cracare Dubbs), rafinăria „Aquila” din Ploiești avea o capacitate de prelucrare anuală de 540.000 tone²⁸. Cu toate acestea, capacitatea reală de prelucrare era mult inferioară celei declarate. Astfel, în 1937, deși capacitatea de cracare era de 36.000 tone, s-au prelucrat prin cracare doar 5.200 tone²⁹.

Între ani 1931-1941, s-au prelucrat în rafinăria următoarele cantități³⁰:

Anul	Cantități prelucrate / tone
1931	258.850
1932	265.928
1933	316.000
1934	322.254
1935	371.156
1936	476.066
1937	387.952
1938	385.620
1939	401.253
1940	395.902
1941	317.507

În afară de propria sa producție, societatea mai putea prelucra cantități mari de țigări cumpărat. În baza unui contract încheiat cu Societatea „Foraky Românească” s-a preluat spre prelucrare și vânzare o parte din producția acesteia.

Capacitatea de stocare a rafinăriei era de 8.500 tone gazolină; 3.700 tone white-spirit; 3.400 tone gaz-oil; 4.400 tone kerosen; 24.500 tone țigări și 16.000 tone ulei.

Produsele obținute de rafinărie erau benzine, petrol, motorină, păcură, coca, white-spirit. Calitățile au fost ameliorate progresiv, produsele putând rivaliza cu cele

²⁸ *Ibidem*, dosar 9/1931-1944, f. 72.

²⁹ „Monitorul Petrolului Român”, nr. 4, anul 1938, p. 231-235.

³⁰ D.J.A.N. Argeș, fond Societatea „Colombia”, dosar 9/1931-1944, f. 14.

străine. La 31 decembrie 1936, personalul rafinării se ridica la 296 de angajați, din care nouă străini iar mai târziu va ajunge la 1.170³¹.

Începând cu anul 1935, datorită politicii Ministerului Comerțului și Industriei apoi al Ministerului Economiei Naționale precum și datorită Băncii Naționale, Societatea „Colombia”, încet, încet, a abandonat piețele sale din Germania și Europa Centrală pentru a trimite producția obținută în țările cu devize forte. Progresiv, în 2-3 ani, cvasitotalitatea exporturilor s-a făcut spre aceste țări în același timp în Franța, coloniile sale din Africa de Nord și în Egipt. Aceste schimbări în politica de export au dus la sacrificii importante care au făcut ca societatea, din iunie 1935, să întâmpine numeroase dificultăți din partea autorităților române. Prețurile practicate de societate au fost deseori contestate și aplicate peste 21 de procese-verbale de contravenții³².

În vederea asigurării devizelor necesare pentru plata armamentului importat din Franța, guvernul liberal condus de Gheorghe Tătărăscu a cedat în anul 1936, francezilor, cantitățile de țitei neprelucrat pe care statul român urma să le primească în următorii 12 ani de la societățile petroliere din țară, drept redevență pentru terenurile deținute de către acestea în concesiune de la stat. Țiteiul provenit din redevențe era preluat de trustul franco-belgian „Petrofina”³³.

În baza legăturilor sale comerciale cu Societatea „Omnium International de Pétroles” precum și a aparatului de export al acesteia, Societatea „Colombia” a exportat produse petroliere până în anul 1940, în Franța, Anglia, Italia, Germania, Spania, Belgia, Olanda, Palestina, Siria și Africa de Nord, SUA. „Colombia” făcea un export total și în compensații.

Conform contractelor de comision din 28 februarie 1939, „Colombia” se obliga să pună la dispoziția Societății „Omnium”, 75% din produsele sale petroliere pentru vânzarea lor pe orice piață mondială, în afară de România, și de preferință în țările cu deviză forte (pentru care B.N.R. acorda o primă de 38%). Predările se făceau la Constanța, conform dispozițiilor date de „Omnium” care vindea marfa, ținând cont de regimul legal în vigoare în România și mai ales de termenele prevăzute de Legea devizelor. „Omnium” depunea contravaloarea mărfii la corespondenții în străinătate ai băncilor române care garantau pentru „Colombia” plățile la B.N.R.

În baza convențiilor încheiate între guvernul român și guvernul francez, la 2 octombrie 1939 și 8 martie 1940, Societatea „Colombia” a exportat în Franța și coloniile acesteia, diverse produse petroliere³⁴.

Printre principalele societăți exportatoare de produse petroliere, din România, în anii 1938-1939, societatea „Colombia” ocupa locul VI cu 129.000 tone în 1938, respectiv 172.000 tone în 1939³⁵. Beneficiul societății a crescut de la 42.000.000 lei în 1935, al 164.300.000 lei în 1939.

Prin portul Constanța, între anii 1931-1940 societatea a exportat următoarele cantități³⁶:

³¹ *Ibidem*, f. 59, 113.

³² *Ibidem*, dosar 7/1928-1939, f. 8-9.

³³ Gh. Răvaș, *op.cit.*, f. 271.

³⁴ D.J.A.N. Argeș, fond Societatea „Colombia”, dosar 62/1938-1941, f. 7-8.

³⁵ Monitorul Petrolului Român, septembrie-octombrie 1944, p. 8.

³⁶ D.J.A.N. Argeș, fond Societatea „Colombia”, dosar 9/1931-1944, f. 14.

Anul	Cantități exportate / tone
1931	215.000
1932	210.440
1933	307.200
1934	377.949
1935	376.417
1936	423.647
1937	386.000
1938	214.382
1939	269.269
1940	98.520

Din cauza declanșării războiului și închiderii complete a portului Constanța în iunie 1940, societatea a fost nevoită să exporte pe calea ferată, în 1940 111.164 tone produse petroliere iar din anul 1941, produsele au fost exportate pe calea ferată, pe Dunăre și cele două conducte pe sub Dunăre, numai în Germania, Italia și Bulgaria, în cantitate de 220.173 tone.

În al doilea semestru al anului 1940, exportul prin vagoane-cisternă și cu tancurile pe Dunăre, nefiind încă pe deplin organizat, societatea a fost obligată să și oprească rafinăria, din lipsă de spații pentru depozitarea produselor petroliere. Parcul de vagoane-cisternă al societății, propriu și închiriat, era de 578, din care, afectate consumului intern 250 și 188 pentru export. Mai erau afectate 10 pentru misiunea germană, 52 pentru Italia, 11 pentru aprovizionarea depozitelor M.Ap.N.³⁷. Prin înființarea conductei de la Giurgiu, acest număr de 188 de vagoane era mai mare decât nevoile societății, astfel că, pe ziua de 31 octombrie 1941 s-a renunțat la un prim lot de 40 de vagoane, deținut cu chirie de la Societatea „Auxiliara”.

Vânzările de produse petroliere la export se făceau de către societatea „Colombia” prin intermediul societății petroliere „Petrol Block” cu care a avut un contract de colaborare până la 30 septembrie 1941. După această dată, toate vânzările la export s-au făcut prin intermediul societății „Rumăniei Mineraloî” G.m.b.H Berlin³⁸. În cursul lunii septembrie 1941, această societate a preluat 26.000 tone benzină, respectiv întreaga cantitate depozitată de „Colombia” la Constanța.

Pe plan intern, vânzările societății, între anii 1935-1940, care se făceau prin intermediul societății „Distribuția”, au fost următoarele:

Anul	Cantități livrate intern / tone
1935	27.733
1936	61.278
1937	67.700
1938	69.342
1939	90.009
1940	156.181

³⁷ *Ibidem*, dosar 62/1938-1941, f. 18.

³⁸ *Ibidem*, f. 20.

De la constituire, societatea a avut, an de an, profituri (23.169.897 lei în anul 1926; 49.396.878 în anul 1928; 33.364.996 lei în anul 1929) cu excepția anului 1934 când a avut o pierdere de 15.769.612 lei. Dintre profiturile societății putem exemplifica: 1933 - 30.023.107 lei, 1936 - 77.416.490 lei, 1937 - 87.477.103 lei, 1942 - 42.254.395 lei.

Societatea „Colombia” a avut legături bancare cu băncile „Marmorosch Blank” din București, „Creditul Român”, Banca Națională a României, Banca Comercială Română, Banca Centrală din Ploiești și Banque de Paris et des Pays-Bas având depozite în lei, dolari, mărci, franci francezi și lire sterline³⁹. Controlul societății era însă făcut prin intermediul băncilor „Omnium Internațional”, „Banque de Paris et des Pays-Bas”, „Mirabeau” și „Desmarais Frères” unde acționari majoritari erau francezii⁴⁰.

În cursul anului 1940, societatea a fost greu încercată de faptul că majoritatea personalului francez, care deținea posturi de conducere în societate, a fost obligat să părăsească țara în 48 de ore⁴¹. Ca urmare, conducerea societății a trebuit să fie reorganizată în grabă, astfel ca serviciile să nu sufere. În toate posturile însemnate, inginerii români au fost însărcinați să ia conducerea și spre cinstea lor, și satisfacția societății, tranziția s-a făcut fără cel mai mic incident sau pagubă pentru societate. Au fost obligați, în august 1940, să părăsească țara, inginerii J. Coulon, director general adjunct (înlocuit cu I. Sutz), A. Maratier, (înlocuit cu ing. B.Brill), Ed. Chappelet (înlocuit cu ing. Al. Voronca), P. Bouvier (înlocuit cu ing. M. Opran) și M. Delage (înlocuit cu ing. Th. Nicolau)⁴².

Societatea „Colombia”, fiind societate anonimă de petrol, înregistrarea acțiunilor în vederea nominatizării lor s-a făcut conform dispozițiilor Decretului-lege nr. 2.343 publicat în Monitorul Oficial nr. 158 din 11 iulie 1940 de către Ministerul Economiei Naționale, care era singurul care putea indica originea etnică și cetățenia acționarilor. Societatea nu cunoștea numele deținătorilor acțiunilor și nu înființase registrul de evidență a acțiunilor. Anonimatul la societățile pe acțiuni, adică practica de a nu se cunoaște de către marele public numele celor care participau la compunerea capitalului unităților economice, reieșea din dorința însăși a participanților la întreprinderile constituite sub formă de societăți pe acțiuni. Până în 1940, capitalul societății compus din 760.000 acțiuni la purtător, în valoare de 500 lei fiecare, era deținut în majoritate de două importante grupuri franceze, cu sediul în Franța și anume „Omnium Français de Pétroles” și „Société Française et Roumaine de Pétroles”.

După ocuparea Franței, majoritatea acțiunilor „Colombia” au fost preluate de către Societatea „Kontinentale Oel A.G.” din Berlin. În ultima Adunare Generală din 31 octombrie 1941, s-a depus, în vederea exercitării dreptului de vot, 518.488 acțiuni de către Kontinentale, 100 de acțiuni de către H. Osterwind și 100 de acțiuni de către Rudolf Karger⁴³. Astfel, componența Consiliul de Administrație se va modifica, având majoritate germană iar societatea „Colombia” va sluji interesele germane în materie de

³⁹ *Ibidem*, f. 108.

⁴⁰ *Ibidem*, dosar 2/1931-1941, f. 346.

⁴¹ *Ibidem*, dosar 13/1940-1941, f. 4-5.

⁴² *Ibidem*, dosar 39/1938, f. 11.

⁴³ *Ibidem*, dosar 17/1940-1945, f. 10.

petrol până în anul 1944, când, din păcate, va intra, ca și alte societăți petroliere, în sfera intereselor sovietice, care vor deține majoritatea acțiunilor după înfrângerea Germaniei.

**THE ACTIVITY OF THE SOCIETY "COLOMBIA",
A FRENCH-ROMANIAN PETROLEUM SOCIETY**

Abstract

The society "Colombia" was one of the most important petroleum societies of Romania. It was founded with a French capital in 1905. It was the biggest French investment in the petroleum area. After 1944 the Soviet side will take over the stock and will introduce the society in Sovrompetrol.